

เทศน์เช้า วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถ้าเราเกิดมาอยู่ในยุคที่ผ่านมา ในยุคอดีต คนจะมีความรุ่มเย็นเป็นสุข ประสาคนที่เกิดในประเทศอันสมควระนะ ธรรมชาติมันจะชัดเจนมาก เกิดในประเทศอันสมควระ เกิดจากพ่อจากแม่ที่ดี พ่อแม่จะพาลูกหลานไปทางที่ดี

เกิดในประเทศ เห็นไหม คูสิในเมืองไทยมัน ๓ ฤดูกาลเหมือนกับชมพูทวีป ชมพูทวีปนะ สมัยพุทธกาลมีหน้าร้อน หน้าฝน หน้าหนาว แล้วก็พืชพันธุ์ธัญญาหารนะ มีมะขามป้อม มีสมอ เวลาเขาอยู่ในเมืองไทย เมืองไทยมีครบ มี ๓ ฤดู มีพืชที่เป็นสมุนไพร นี่มีมะขามป้อม มีสมอ ถ้าเราไม่ได้มีประวัติศาสตร์นะจะคิดว่าพระพุทธเจ้าเกิดในประเทศไทย เดี่ยวนี้มีพระมาก จะทำประวัติศาสตร์ว่าพระพุทธเจ้าเกิดที่นี่ เกิดสุวรรณภูมินี้ ไม่ได้เกิดชมพูทวีป

เกิดชมพูทวีป แต่มันเป็นฤดูกาล นี่ประเทศอันสมควระ ใด เกิดประเทศอันสมควระนะ เกิดจากพ่อจากแม่ในประเทศอันสมควระอันหนึ่ง เพราะอะไร? เพราะมันได้ทั้งภูมิประเทศด้วย ได้ทั้งความรู้สึกคือเรื่องของร่างกายด้วย เรื่องของจิตใจด้วย แล้วพอมารเกิดในภูมิประเทศอย่างนี้ เห็นไหม ประเทศอันสมควระ ใด

เวลาธรรมวินัยมันเข้ากันเลย ๓ ฤดู ฤดูฝน ฤดูหนาว เวลาสวดปาติโมกข์มันจะมีฤดูกาลของเขานะ นี่ฤดูกาลของเขา ถ้าเราเกิดอย่างนี้ในธรรมชาติมันจะชัดเจน ชัดเจนเพราะอะไร? เพราะวิทยาศาสตร์ เรื่องเทคโนโลยีมันก็ไม่เข้ามาเกี่ยวข้อง ใด เดี่ยวนี้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องนะ การขนย้ายสิ่งต่างๆ เขาทำของเขาได้ เขาเจ้องานของเขาได้ เราก็เลยมองว่าโลกเจริญ มองว่าโลกเจริญนะ แต่ไม่ได้เลยมองว่าคนเราร้อนขึ้น คนมีความทุกข์มากขึ้น

ถ้าทางโลก เห็นไหม พอเรามาศึกษาธรรมะกัน เราก็ศึกษาด้วยภูมิปัญญาของเรา ถ้าศึกษาด้วยภูมิปัญญาของเราทุกอย่างต้องเรียบง่าย ทุกอย่างต้องสะดวกสบาย การเรียบง่ายในการทำบุญกุศลมันเรื่องของโลกๆ นะ แต่ถ้าเรื่องของกิเลส เรื่องของธรรมชาติ ธรรมะมันขุดกิเลส มันต้องมีการขุด การถอนกัน

ดูทางโลกเขาว่าสันดานแก้ยากๆ สันดานมันคือกิเลสนะ สันดาน ตัณหาความทะยานอยากในหัวใจมันคือกิเลส แล้วมันจะขุดได้ง่ายๆ ไหม? การขุด การทำลายกัน เห็นไหม เราถึงต้องนักรบไป เวลาภิกษุเรานักรบ รบกับกิเลสมันต้องลงทุนลงแรง แต่ทางโลกเขาบอกว่าเป็นอรรถกถาญาณโยค การทำอย่างนี้เป็นเรื่องกิเลสอย่างหนึ่ง การทำงานมันต้องลงทุนลงแรงทั้งนั้นแหละ

การทำธุรกิจ เห็นไหม คนที่เขามีโอกาสของเขา นั่นบุญกุศลนะ เพราะมันเหมือนกับในการประพฤติปฏิบัติของภิกษุเรา ขิปปาภิญญา ผู้ที่ปฏิบัติได้ง่าย ผู้ที่ปฏิบัติได้ง่าย ผู้ที่ปฏิบัติยาก ผู้ที่ปฏิบัติยาก กับผู้ที่ปฏิบัติแล้วมันไม่รู้ได้เลยก็มี สิ่งต่างๆ พวกอะไรที่ว่ามันเป็นไปได้ เป็นไปไม่ได้เพราะในหัวใจมันไม่เชื่อ มันไม่เชื่อของมัน มันปฏิเสธของมัน

ดูอย่างทางวิทยาศาสตร์ พวกฝรั่งเขาประพฤติปฏิบัติ เขาไม่ค่อยเชื่อนะ พอเขาทำจิตของเขาสงบแล้วนี่เขาไม่เชื่อว่าจิตสงบมันเป็นอย่างนี้ มันแบบว่าพวกทางวิทยาศาสตร์ไม่ได้ เขาก็ปล่อยให้เสื่อมไป มันจะพิสูจน์ได้ แต่ถ้าเป็นปฏิบัติธรรมดา เป็นสันติวิถีโกณะ มันพิสูจน์ได้ พิสูจน์ได้ นะ เป็นสมาธิก็รู้ว่าเป็นสมาธิ เป็นปัญญาที่รู้ว่าเป็นปัญญา ถ้าเป็นปัญญาของเราขึ้นมา มันมีการกระทำ การที่ว่าพิสูจน์ได้เหมือนเราทำงานของเรา เราทำงานกับมือของเรา แล้วงานนั้นสำเร็จในมือของเรา เราจะสงสัยความสำเร็จในมือเราไหม?

นี่ก็เหมือนกัน แต่ของเขาทำเขาไม่ทำอย่างนั้นไง เขาทำของเขา เขาสงบไปเฉยๆ เขากำหนดพุทโธหรือใช้ปัญญา ผลของมันคือความสงบของใจ ถ้าผลของมันคือความสงบของใจ มันไม่มีการกระทำ คือไม่มีสิ่งใดชำระล้าง มันไม่ได้ขุด มันไม่ทำลายกิเลส พอมันไม่ได้ขุด มันไม่ได้ทำลายกิเลส มันก็เลยไม่เชื่อ ไม่เชื่อก็คิดว่าเป็นจินตนาการเอา เป็นการสร้างภาพเอา เป็นสิ่งที่เรานึกขึ้นมาเอง

ใช่ มันเป็นสิ่งที่เรานึกขึ้นมาเอง เวลาเรานึกว่าทุกข์มันก็ทุกข์นะ นึกถึงสิ่งที่เจ็บปวดแสบร้อนในหัวใจ นึกขึ้นมาเหมือนกันใช่ไหม? เรานึกถึงสิ่งที่ดีมันก็เป็นความดีใช่ไหม? ความนึกความคิดมันแก้กิเลสไม่ได้ แต่โดยสามัญสำนึกของคนมันต้องมีการนึกคิดเป็นธรรมดา การนึกคิดนี่คือขั้น ๕ คือสถานะของมนุษย์ สถานะของเทวดา สถานะของสัตว์ สัตว์มันก็นึกคิดได้ แต่สัตว์มันไม่มีสมอง สัตว์ไม่มีปัญญา

สมองของสัตว์เป็นสมองชั้นใน มันไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของมันได้ แต่มนุษย์เรา
นี่มันควบคุมพฤติกรรมได้ด้วย ความคิดในหัวใจที่ลึกลับซับซ้อนมันก็คิดในหัวใจ แต่มันมีสมอง
ส่วนที่ควบคุม สมองส่วนที่ควบคุมนี้เป็นสมองนะ สิ่งที่เป็นสมอง สมองที่ควบคุมมันเป็นสามัญ
สำนึกหลายๆ แต่ถ้าจริงๆ สิ่งนี้เป็นสติ มันเป็นสัญญา มันเป็นข้อมูล

การศึกษา เห็นไหม การศึกษาขึ้นมา เราศึกษามาทางวิชาการ ถ้าเราไปค้นคว้าทาง
วิทยาศาสตร์มันต่อยอดๆ ขึ้นไป การต่อยอดขึ้นไปมันเป็นการจินตนาการก่อน เป็นการ
จินตนาการ เป็นการคาดหมาย แล้วพยายามทำให้ถึงเป้าหมายนั้น นี่เป็นจิตตมยปัญญา แล้ว
ภาวนามยปัญญามันไม่ใช่สมอง ไม่ใช่ต่างๆ เลย ความเป็นสมอง สมองนี้เราคิดอย่างนี้ คิดได้
ระดับนี้ เราศึกษามาได้ระดับนี้แล้วต่อยอดขึ้นไป

นี่ความคิดของสมอง ความคิดของสติ ความคิดของสามัญสำนึก ความคิดของโลก
ความคิดของโลกเพราะสมองมันควบคุมความคิด ควบคุมร่างกาย ควบคุมต่างๆ แต่ปัญญาของ
ใจล่ะ? ปัญญาของใจ เห็นไหม นี่ปัญญาที่เกิดขึ้นกลางหัวอกกลางหัวใจ ไม่ได้เกิดจากสมองนะ
ถ้าสมองนี่มันเป็นกรอบ มันเป็นกรอบที่ควบคุมต้องคิดในระดับนี้ คิดของทางโลกมันก็เกิดจาก
สันดาน เกิดจากความคิดของตัวเอง

แต่ถ้ามันเป็นปัจจุบันธรรม มันไม่ได้เกิดจากสิ่งใดทั้งสิ้น มันเกิดจากพลังงานของใจ ชาติ
รู้ ชาติรู้ที่เกิดขึ้นมาเป็นพลังงาน แล้วปัญญาเกิดจากตรงนั้น ปัญญาเกิดจากชาติรู้ไม่ใช่เกิดจาก
สมอง ปัญญาเกิดจากชาติรู้ ถ้าบอกเกิดจากสามัญสำนึกก็ได้ แต่คำว่าเกิดจากสามัญสำนึกมันก็
เป็นโลก เห็นไหม เพราะสามัญสำนึกนี่เป็นเรา สามัญสำนึกนี่เกิดจากภวาสวะ เกิดจากภพ เกิด
จากกิเลสใจ แต่ถ้ามันชำระกิเลส มันทำความสะอาดของใจนี่กิเลสมันสงบตัวลง

ถ้าเกิดจากตรงนั้น ถ้ามันเป็นสามัญสำนึกมันเกิดได้จริง เกิดได้เอง คนทำสมาธิได้มันก็
ต้องเกิดโดยธรรมชาติของมัน เห็นไหม สติ สมาธิ ปัญญา แล้วทำไมคนทำสมาธิได้ พวกฤๅษี
ไพร่ คฤๅณเขาทำสมาธิได้นะ ผู้ประพฤติปฏิบัติ ขนาดที่ว่ารู้วาระจิต รู้ต่างๆ นี่มันรู้ได้ นี่ผู้วิเศษ
ไม่ใช่อริยสัจ ไม่ใช่ธรรมหรือที่นี้ถ้ามันเกิดเองไม่ได้เพราะอะไร? เกิดเองไม่ได้เพราะว่ามันไม่
เป็นอริยสัจ มันไม่เป็นปัจจุบัน มันไม่เป็นความจริง พอไม่เป็นความจริงมันจะเกิดมันต้องฝึกไป

ฝึก เห็นไหม เวลาจิตสงบแล้วเราฝึกให้เห็นกาย ให้พิจารณากาย กาย ความติดข้องของใจ
ใจมันติดข้องเรื่องของเราก่อน เราชักกัน รักต่างๆ รักทั่วไปหมดเลย แต่ความจริงความรักมันเกิด

จากใครล่ะ? ความรักเกิดจากตุ๊กตาได้ไหม? ความรักเกิดจากวัตถุได้ไหม? ความรักก็เกิดจากสิ่งที่มีชีวิตไง ความรักก็เกิดขึ้นมาจากเราไง มันรักเราก่อน ถ้าเราเป็นฐาน ฐานคือใจ ใจเป็นธรรมแล้ว ใจมันอยู่ที่ไหนล่ะ? ใจมันจะแสดงออกได้มันก็ต้องอาศัยสิ่งที่มันอยู่

นี่คือหาของใจ ค้นหาที่กลางหัวอกใจ ค้นหาที่ร่างกายเป็นที่อยู่ของใจ แล้วสามัญสำนึก ตัวตนของเรามันก็ต้องรักเรา เห็นไหม ถ้าจิตมันสงบแล้วให้หัดใคร่ครวญในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ในกาย เวทนา จิต ธรรม เพราะอะไร? เพราะมันติดเราก่อน มันมีฐานที่ตั้งก่อน มันมีตัวเราก่อน มันมีความยึดมั่นถือมั่นของตัวเองก่อน มันถึงหลงไหลในตัวเอง แล้วมันถึงคิดถึงคนอื่น

ทีนี้ถ้ามันจะทำลายคนอื่นก่อนมันต้องทำลายเราก่อน เห็นไหม ถ้าทำลายเราก่อน ปัญญา มันจะเกิดอย่างนี้ในภวานามขันธ์ปัญหาไง มันถึงจะมีการขุดทำลายสันดอน สันดอนคือภวาสวะ คืออกภพ คือกลางหัวใจ สิ่งนี้มันจะทำของมันได้อย่างไร? ถ้าทำของมันขึ้นมาขึ้นมานี้ธรรมะกับโลกใจ

โลกนี้ความเป็นอยู่ ปัจจัยเครื่องอาศัย สิ่งต่างๆ มันก็ต้องอยู่ด้วยกัน โลกอยู่ด้วยกัน เกิดมานี้เป็นโลกหมดแหละ เกิดจากท้องพ่อท้องแม่ก็โลก ร่างกายนี้เป็นเรื่องของโลก เพราะอะไร? เพราะเกิดจากธาตุ นี้ร่างกายจากพ่อแม่สืบต่อกันมา จากพ่อจากแม่ จากปู่ ย่า ตา ยาย ก็สืบต่อเป็นพ่อเป็นแม่ พ่อแม่ก็เกิดเป็นลูกเป็นหลาน แล้วเป็นหลานมันก็สืบต่อกันไป สืบต่อไปเป็นสายบุญ สายกรรม เป็นกรรมพันธุ์ สิ่งนี้เป็นเรื่องของโลกใจ เพราะมันเกิดจากธาตุ ๔

ธาตุ ๔ เกิดขึ้นมา เห็นไหม แต่ธาตุ ๔ โดยสามัญสำนึก ธาตุ ๔ นี้ดิน น้ำ ลม ไฟ เราเอาทางวิทยาศาสตร์มาผสมผสานกันให้เกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมาไม่ได้ เป็นมนุษย์ขึ้นมาไม่ได้หรือคนมนุษย์มันต้องเกิดจากปฏิสนธิจิต จิตตัวต้น นี่ตัวสารตั้งต้น สารตั้งต้นมันไปปฏิสนธิในไข่ พอปฏิสนธิในไข่มันต้องมีเชื้อ เห็นไหม ระหว่างเชื้อพ่อกับแม่ แล้วปฏิสนธิของจิตมันเป็นจุดเริ่มต้น มันเป็นเรื่องกรรมไง กับพ่อ กับแม่ กับเรา บาลานซ์กัน แล้วก็มาเกิดเป็นมนุษย์ พอเกิดเป็นมนุษย์นี้มาเกิดในอะไร? ก็เกิดในวัตถุ เกิดในใจใช่ไหม? พอเกิดในใจ ใจมันจับสมกรรมพันธุ์มาใช่ไหม? กรรมพันธุ์มันก็สืบต่อกันมา นี่เรื่องโลกๆ ใจ นี่ค้นหาของใจ จิตปฏิสนธิจิต

แต่เวลาปฏิบัติธรรมมันก็มีร่างกายมีหัวใจเหมือนกัน ร่างกายก็อาศัยเครื่องอาศัย เห็นไหม นกมีรังมีรัง ภูเขาก็มีที่พักอาศัย ที่พักอาศัยสร้างมาพอกอยู่อาศัย แต่ถ้าจิตใจเราอ่อนแอ มันก็ต้อง

อำนวยความสะดวกให้กับชาติตลอดไป มันต้องพัฒนาแต่ความเป็นอยู่ให้มันรุ่งเรือง โลกเลยเป็นอย่างนี้ เห็นไหม โลกเจริญ พอโลกเจริญแต่คนเราร้อน

แต่ถ้าใจมันควบคุมใจของเราได้แค่อาศัยนะ ถ้าเราแค่อาศัยสถานะของสังคมก็คือสังคม สังคมเป็นภาวะแบบนั้น แต่ถ้าเราย้อนกลับมาที่ใจของเรา สุข-ทุกข์มันแก้ได้ที่นี้ วิ่งหากันไปเถอะ วิ่งหากความสุขกัน วิ่งไปในโลกรวิ่งไปเถอะ ไม่มีวันจบหรือ เพราะอะไร? เพราะมันเป็นอนาคต คาดหมายอนาคตว่าจะสุข ปัจจุบันไม่เคยสุขเลย เราก็คาดหมายว่าจะหาความสุข คาดหมายหาความสุข เพราะปัจจุบันมันไม่สุขใช่ไหม? มันก็คาดหมายอนาคตไป แล้วมันจะประสบความสำเร็จไหม? มันจะเจอไหม? เพราะอนาคตมันสืบต่อตลอดไป มันไม่เป็นปัจจุบัน

แต่ถ้าเราทำความสงบของใจมันเป็นปัจจุบัน ปัจจุบันคือจิตมันสงบเข้ามาแล้วมีสติด้วย ถ้าปัจจุบันนะมันไม่มีสติ มันตกวงค์ ภาวค์ไม่เป็นปัจจุบันหรือ มันเป็นการเคลิบเคลิ้ม มันเป็นการเพ้อพก จิตมันเพ้อพก มันละเมอเพ้อพกไปมันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงมันต้องเป็นปัจจุบันด้วย ต้องมีสติด้วย แล้วพอมีสติขึ้นมานี่ฝึกหัดปัญญา

ปัญญาจะเกิดเองไม่ได้ ถ้าปัญญาเกิดเองได้ อาพาธดาบสนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เขาต้องบรรลุธรรม เขาต้องฆ่ากิเลสได้ ฆ่ากิเลสไม่ได้ ฆ่ากิเลสไม่ได้เพราะอะไร? เพราะปัญญาที่มันลึกซึ้ง ปัญญาที่เกิดจากภาวนามยปัญญา ไม่ใช่ปัญญาแบบวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่ทางวิชาการ วิชาการคือสุดมยปัญญา ทางวิชาการมันเป็นจินตมยปัญญา คือการค้นคว้า เห็นไหม สิ่งนี้เป็นเรื่องโลกๆ เรื่องโลกๆ เพราะมันสืบต่อกันได้ มันตามกันทันได้

แต่ภาวนามยปัญญานี้ใครตามทันกิเลสของตัวเอง ใครฆ่ากิเลสของตัวเอง มันเป็นสมบัติส่วนตัว แล้วของคนอื่นจะมาทำซ้ำซ้อนกันไม่ได้ ซ้ำซ้อนกันมันเป็นสัญญา มันถึงจะเป็นซ้ำซ้อนเป็นการศึกษาธรรม เป็นการจุดประเด็น การเริ่มต้นก้าวเดินมันก็ต้องเป็นของเราเอง มันก็ต้องเกิดจากใจแล้วทำลายกันที่ใจ เห็นไหม นี่ถึงว่าต้องจุด ต้องทำลาย

เขาว่าการประพฤติปฏิบัติเป็นอรรถกถาโยค ถ้าคิดทางธรรมนะ ถ้าคิดทางโลกเขาบอกว่าต้องสะดวกสบาย ต้องทำให้แบบเนียน ให้มีมรรยาทสังคม นี่มันต้องขออนุญาตกิเลสก่อนไง แล้วกิเลสมันก็ใช้ปัญญาอย่างนั้น แล้วเราอยู่กับมัน เห็นไหม แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามธรรม เหมือนกับเราทำงานจนเสร็จ ใกล้เคียงเราจะชวนขวย เราจะรีบเร่งของเรา

จะเป็นที่อาศัย ไม่ใช่ของโลกนะ ของวิญญูะเลย เทวดา อินทร์ พรหม ยังไม่เข้าใจเรื่องอย่างนี้ เทวดา อินทร์ พรหม เขาเข้าใจเรื่องบุญกุศลแต่เขาไม่เข้าใจเรื่องหัวใจของเขา เขาไม่เข้าใจจุดเริ่มต้นของความรู้สึกจากความคิด ไม่มีใครรู้ได้ เพราะธรรมชาติของพลังงานมันส่งออก ธรรมชาติของความคิดมันส่งออกหมด มันเกิดจากพลังงานนั้นแล้วมันคิดออกไป

ธรรมะทวนกระแส ตั้งสมาธิเข้ามา แล้วมันจะย้อนกลับเข้าไปทำลายจุดตั้งต้นนั้น คือตัวใจนั้น ถ้าทำลายที่นี้ได้ เห็นไหม สุขจริงๆ สุขเกิดจากที่นี้ ถึงร่างกายจะทุกข์นะ คุณต้องคุ้มครอง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เจ็บไข้ได้ป่วยไปหาหมอชิวัก นี่พระอรหันต์ ครูบาอาจารย์ที่เป็นพระอรหันต์ ในเมื่อมีการทำอยู่ นี่เรื่องของโลกมันก็เหนียวหอบอยู่อย่างนี้ มันก็เจ็บไข้ได้ป่วยเรื่องของโลกไป แต่หัวใจมันไม่เดือดร้อนไป นี่มันสุขอย่างนี้ไง ไม่ใช่ความสุข พอบรรลุธรรมขึ้นมาแล้ว ร่างกายนี้เป็นพลาสติกเลย มันจะไม่เสื่อมสภาพเลย มันจะเป็นตุ๊กตาไปเลย

ไม่ใช่หрок มันเสื่อมสภาพไปเป็นธรรมดา มันเสื่อมสภาพไปเป็นธรรมดา แต่หัวใจมันไม่เสื่อมตาม หัวใจไม่โดนลากไป หัวใจจะไม่เป็นทาสของมันอีกแล้ว เห็นไหม นี่สิ่งนี้สำคัญมาก สำคัญมากแล้วเราจะชี้ได้อย่างไร? จะเอามากางให้เขาเห็นได้อย่างไร? แต่ถ้าใครทำขึ้นไป แล้วมันรู้ทันกัน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติแล้วจิตของเรา การประพฤติของเราดีกว่าครูบาอาจารย์ เราไปถามท่าน ท่านตอบเราไม่ได้ ท่านบอกเราไม่ได้ มันจะเป็นความจริงไหม? แต่ถ้าเป็นความจริงของเรากับความจริงของท่าน เวลาพูดมามันเหมือนกันไง

อริยสังขันธ์เดียวกัน อริยสังขันธ์มีหนึ่งเดียว แต่วิธีการมีหลายหลาก แต่ความจริงมีอันเดียว นะ ความรู้จริงนี่อันเดียว แล้วจะเหมือนกันหมด เป็นอริยสังขันธ์เดียวกัน เอวัง